

FREULE JULIE

AUGUST STRINDBERG

Zeer vrije bewerking door Ronny Waterschoot

PERSONEN:

FREULE JULIE

JEAN

KRISTIN

1

Kristin maakt iets klaar om te eten.

Zij draagt een lichte jurk en heeft een schort voor.

Jean, in kostuum en overjas, komt binnen. Hij hangt de overjas aan de kapstok.

JEAN

De freule is gek, stapelgek!

KRISTIN

Ha, ben je daar eindelijk.

JEAN

Ik heb de graaf naar het station gebracht.

Op de terugweg ben ik de schuur binnengegaan, om te dansen.

En daar zag ik Freule Julie de dans leiden samen met de boswachter.

Ze krijgt me in het oog en sleurt mij mee de dansvloer op.

En walsen dat ze deed!

Zoiets heb ik nog nooit meegemaakt.

Ze is echt kierewiet!

KRISTIN

Ze is altijd al gek geweest.

Maar sinds haar verloving is verbroken, is het nog erger geworden.

JEAN

Ja, wat was me dat voor iets.

En hij was toch een belangrijke partij, al was hij niet rijk.

Jean gaat aan tafel zitten.

Toch wel vreemd, die Freule.

Ze blijft liever thuis bij het personeel dan met haar vader op familiebezoek te gaan.

KRISTIN

Ze zal zich schamen zeker, na die ruzie met haar verloofde.

JEAN

Waarschijnlijk.

Weet je wat er gebeurde, Kristin?

Ik heb het gezien.

KRISTIN

Jij hebt het gezien?!

JEAN

Ze liet hem als een hond over haar rijzweep springen.
Twee keer sprong hij en kreeg daarvoor iedere keer een slag tegen zijn kont.
De derde keer rukte hij de zweep uit haar hand en brak ze in duizend stukken en ging weg.

KRISTIN

Nee toch?

JEAN

Ja toch.
Wat heb je voor lekkers?

Kristin zet hem het eten voor.

Ah! Heerlijk!

Ze wroet speels door zijn haar.

JEAN

Blijf van mijn haar.
Je weet dat ik dat niet kan verdragen.

Kristin stopt en geeft hem een vluchtig kusje op de lippen. Jean begint te eten en Kristin brengt hem een fles bier.

Toch geen bier op midzomeravond.

Hij haalt een fles wijn uit zijn overjas.

Hier zie!
Geef mij eens een glas.

*Kristin haalt een wijnglas voor hem.
Jean schenkt zich een glas uit.*

JEAN

Heerlijk!!
Een beetje te weinig gechambreerd, maar ja.

Jean snuift de lucht op van iets wat Kristin is beginnen klaarmaken.

Wat ben je nu weer aan het klaarmaken?

KRISTIN

Rotzooi voor Diana.

JEAN

Is ze ziek misschien?

KRISTIN

Zo kan je dat noemen.

Ze is met de reu van de conciërge weggeweest en de gevolgen zijn niet uitgebleven.
Maar ja, daar wil de Freule niet van weten.

JEAN

Net haar moeder, toen die nog leefde.

Die voelde zich op haar best in de keuken en in de stal, maar paardrijden kon ze niet.
Freule Julie heeft ook geen finesse.

Daarstraks in de schuur trok ze de boswachter gewoon bij Anna weg en eiste hem op voor zichzelf.

Zoiets zouden wij nooit doen.

Zo gaat het altijd met die hogere standen, als ze zich onder het gemene volk mengen, worden ze gemeen.

Maar wat een vrouw!

Prachtig!

Die schouders...en die...die... enfin enzovoort.

KRISTIN

Doe niet onnozel.

Clara heeft me alles over haar verteld en Clara helpt de freule bij het aan en uitkleden.

JEAN

Och, jij en Clara... jullie zijn altijd jaloers.

Ik ken de freule... Ik ben uitgereden met haar.

En zoals zij danst... waugh!!!

KRISTIN

Jean? Wil je niet met mij dansen, als ik hier klaar ben?

JEAN

Natuurlijk.

KRISTIN

Beloofd?

JEAN

Hoe beloofd?

Als ik zeg dat ik het doe, dan doe ik het

Julie komt ruggelings binnen.

Jean stopt zijn wijnfles vlug terug in zijn overjas.

JULIE

Ik kom dadelijk terug!

Julie komt nu verder binnen tot bij Kristin.

Ben je er mee klaar?

Jean komt tot bij de twee vrouwen.

JEAN

Hebben de dames geheimen?

JULIE

Kurieuzeneuzemosterdpot!

Julie slaat met haar zakdoekje op Jeans neus.

JEAN

Mm... viooltjes.

JULIE

Ken je nu ook al iets van parfum?

Dansen dat kan hij, dat geef ik toe.

Jean wil kijken naar wat Kristin aan het inpakken is.

Nee, niet kijken! Weg jij!

Of neen, kom mee en dans met mij.

JEAN

Ik heb deze dans aan Kristin beloofd.

JULIE

Zij kan gemakkelijk een ander krijgen.
Kristin? Wil jij mij Jean niet lenen?

KRISTIN

Als de freule zo vriendelijk is om met hem te willen dansen, dan kan ik toch niet nee zeggen.
Ga maar mee met haar en vergeet haar niet te bedanken.

JEAN

Echt waar, ik wil niemand kwetsen, maar doet de freule er wel goed aan tweemaal na elkaar met dezelfde partner te dansen.
De mensen hier trekken nogal vlug conclusies.

JULIE

Wat voor conclusies?

JEAN

Moet ik dat uitleggen?

JULIE

Ik vereer het personeelsfeest met mijn aanwezigheid, en als ik dan ook nog wil dansen, dan wil ik iemand die kan leiden.

JEAN

Goed. Ik sta tot uw dienst.

JULIE

Kristin, slaap op u twee oren, ik zal je verloofde niet afnemen.

Lichtovergang met muziek.

Kristin doet haar schort uit en gaat zich wat zitten opmaken.

Ze vindt het zakdoekje van freule Julie en strijkt het glad met haar handen en vouwt het op.

Jean komt binnen.

JEAN

Die is echt gek!

Zo dansen!

En de mensen maar staan loeren en fezelen en grinniken.

Wat denk jij daarvan, Kristin?

KRISTIN

Als ze haar maandstonden heeft doet ze altijd zo raar.

Ga ja nu nog met mij dansen?

JEAN

Je bent toch niet boos?

KRISTIN

Maar neen, dat weet je toch.

Ik ken mijn plaats.

JEAN

Jij bent een verstandig meisje, Kristin.

Jij zult een goede huisvrouw worden.

Jean neemt Kristin even stevig vast.

Freule Julie komt binnen.

JULIE

Heel charmant hoor, zomaar weglopen.

JEAN

Niets van.

Ik was weggelopen van haar en ik ben zo vlug mogelijk teruggekomen.

JULIE

Jij danst als geen ander.

JEAN

Jaja. Excuseer mij even.

Jean verdwijnt even.

JULIE

Jean gaat zo vertrouwelijk met je om.
Zijn jullie verloofd misschien?

KRISTIN

Zo noemen wij dat, ja, verloofd.

JULIE

Noemen jullie dat zo?

KRISTIN

U was toch ook verloofd?

JULIE

Wij waren echt verloofd, ja.

KRISTIN

Maar er is niets van gekomen?

Jean komt plots binnen.

JEAN

Mesdames, je suis à vous.

JULIE

Mais il parle le français!
Waar heb je dat geleerd?

JEAN

In Zwitserland.
Ik was een tijdje kelner in Luzern.
Ik ben trouwens al op veel plaatsen geweest.

JULIE

Maar je bent toch hier in de buurt geboren?

JEAN

Mijn vader was boer hoger op de berg.
Als kind heb ik de freule al gezien.
Maar jij wist toen nog niets van mij af.

JULIE

Is 't waar?

JEAN

Ik herinner mij vooral één keer...
Neen, daar wil ik niet over praten.

JULIE

Jawel, jawel, vertel!

JEAN

Neen, dat kan ik echt niet.
Een andere keer misschien.

JULIE

Een andere keer is geen keer.
Is 't gevaarlijk misschien?

JEAN

Neen, maar ik wil niet.
Moet je nu eens kijken!

Kristin is op een stoel in slaap gevallen.

JULIE

Mooie huisvrouw wordt dat.
Ze snurkt toch niet?

JEAN

Neen, maar ze praat wel in haar slaap.

JULIE

Hoe weet jij dat?

JEAN

Ik heb dat gehoord.

Ze taxeren elkaar.

JULIE

Waarom ga je niet zitten?

JEAN

Dat mag ik niet zomaar in jouw aanwezigheid.

JULIE

En als ik het beveel?

JEAN

Dan gehoorzaam ik.

JULIE

Zit!

Jean wil gaan zitten.

Of neen. Wacht even.
Geef me eerst iets te drinken.

JEAN

Ik denk dat er alleen maar bier is.

JULIE

Ja en dan?
Ik heb zo een simpele smaak dat ik bier verkies boven wijn.

Jean neemt een flesje bier uit de kast, ontkurkt dat en geeft het haar.

JEAN

Alstublieft.

JULIE

En jij?

JEAN

Ik ben niet zo een bierdrinker, maar als de freule het beveelt.

JULIE

Ik hoef toch niets te bevelen.
Als gentleman moet jij mij gezelschap houden.

JEAN

Juist.

Jean neemt nog een flesje bier, ontkurkt dat.

JULIE

Op mijn gezondheid!

Julie drinkt, maar Jean aarzelt.

Wat is er? Ben je verlegen?

Jean gaat op één knie zitten en parodieert:

JEAN

Op de gezondheid van mijn meesteres!

JULIE

Bravo!
Als je nu ook nog mijn schoen kust, dan is het helemaal af.

Jean neemt de voet van Julie en kust die

Uitstekend! Jij moet acteur worden!

JEAN

Zo is het genoeg geweest, Freule.
Straks komt er iemand binnen en ziet ons bezig.

JULIE

En dan?

JEAN

Blablابلابلابلabl... daarom.
Als je eens wist wat er daarnet allemaal gefluisterd werd.

JULIE

Wat dan?
Vertel!
Zit!

Jean gaat zitten.

JEAN

Er werden daar woorden gebruikt die...euh...
Ze suggereerden...
Allez, je begrijpt...
Je bent toch geen kind meer...
Een vrouw die in een hoekje alleen met een man zit te drinken...
's Nachts dan nog wel...

JULIE

Ja, en dan?
Trouwens we zijn hier niet alleen.
Kristin is hier

JEAN

Ja, maar ze slaapt.

JULIE

Dan maken we haar wakker.

Julie gaat tot bij Kristin.

Kristin!

KRISTIN

Blablابلابلابلablabl... .

JULIE

Kristin!
Amaai, die slaapt vast

KRISTIN

Blablابلابلابلabl...

Julie knijpt Kristin in de neus, maar Kristin slaapt verder.

JULIE

Kristin wakker worden.

JEAN

Doe dat niet.

JULIE

Wat?

JEAN

Ze heeft de hele dag voor jou gewerkt, ze heeft het recht om moe te zijn.
En de slaap moet je eerbiedigen.

JULIE

Mooi gezegd.
En kom nu mee naar buiten.
We gaan bloemen plukken.

Tijdens het volgende gesprek zal Kristin stilletjes verdwijnen om te gaan slapen.

JEAN

Wij twee?

JULIE

Wij twee.

JEAN

Dat kan niet.
Absoluut niet.

JULIE

Jij verbeeldt je toch niet dat wij...

JEAN

Ik niet, de anderen.

JULIE

Wat?

Dat ik verliefd zou zijn op jou, een knecht!

JEAN

Zulke dingen gebeuren.

Geloof me, ik ben niet verwaand.

En voor de mensen hier is niets heilig.

JULIE

Ik heb een hogere dunk van de mensen dan jij.

Kom!

We gaan de proef op de som nemen.

Kom!

JEAN

Je bent een rare.

JULIE

Best mogelijk.

Maar jij ook.

Alles is trouwens raar.

Het leven, de mensen, alles.

Het is allemaal modder.

Modder die drijft.

Drijft op het water.

Tot hij zinkt.

Zinkt!

Ik heb een droom die altijd maar terugkomt.

Ik ben op een zuil geklommen en ik zie geen mogelijkheid om terug naar beneden te geraken.

Ik ben duizelig als ik naar beneden kijk.

En ik moet naar beneden.

Maar ik heb niet de moed om mij naar beneden te werpen.

Ik kan mij nergens aan vasthouden en ik verlang ernaar te kunnen vallen.

Maar ik val niet!

En toch zal ik geen rust kennen voor ik beneden ben.

Beneden op de grond.

En als ik dan beneden op de grond zou zijn, dan zou ik beneden onder de aarde willen zijn.

Ken je dat gevoel?

JEAN

Neen.

Ik droom dat ik onder een hoge boom in een donker woud lig.

Ik wil omhoog.

Hoog tot in de top.

In de zon.

Ik wil uitkijken over het schitterende landschap.

Ik wil het vogelnest daarboven leeghalen.

Daar liggen gouden eieren in.

En ik klim en ik klim en ik klim.

Maar de stam is dik en glad en het is ver tot de eerste tak.

Maar ik weet dat als ik de eerste tak bereik dat ik dan verder naar de top kan als langs een ladder.

Ik ben er nog niet, maar ik zal er komen.

Al is het alleen maar in mijn droom.

JULIE

Wat staan we hier nu te kletsen over dromen.

Kom, we gaan dansen in het park.

JEAN

We moeten vannacht op negen midzomerbloemen slapen, Freule, dan gaan onze dromen in vervulling.

Julie neemt Jean vast. Ze walsen rond de tafel, één of twee keer. Dan stoppen ze ter hoogte van de deur en laten elkaar even los.

Jean wil Julie kussen.

Zij weert hem af en geeft hem een oorveeg.

Stilte.

JEAN

Het is al over twaalf en ik moet de graaf zijn laarzen nog opblinken.

JULIE

Laat die laarzen met rust.

JEAN

Neen dat is mijn werk.

En ik ben geen speeltje.

Daar voel ik mij te goed voor.

JULIE

Heb jij ooit liefgehad?

JEAN

Zo'n dure woorden gebruiken wij niet.
Ik heb achter heel wat meisjes gezeten.
En één keer ben ik er ziek van geworden.
Omdat ik haar niet kon krijgen.

JULIE

Wie was dat?

Jean zwijgt.

Wie was het?

JEAN

Dat zeg ik niet.

JULIE

Wie was het?

JEAN

U.

Julie gaat zitten en bekijkt hem met een vreemde glimlach.

JEAN

In onze boerderij woonden wij met zeven kinderen en één varken.
Vanuit mijn venster kon ik de parkmuur van de graaf zien, met de appelbomen erboven.
Dat was "den hof van Eden".
En er stonden veel boze engelen met vlammende zwaarden om hem te bewaken.
Toch vonden we een weg erdoorheen, ik en de andere jongens.
We vonden de weg naar de boom des levens.

JULIE

Zoals alle kleine jongens: appels stelen.

JEAN

Eens kwam ik met mijn moeër in de tuin om te wieden.
Naast de moestuin stond een Turks paviljoen, helemaal onder jasmijnstruiken en overgroeid door kamperfoelie.

Ik wist niet waartoe het diende.
Ik stond daar en had nog nooit zoiets moois gezien.
En op een keer bleef de deur openstaan.
Ik zag dat de muren volhingen met schilderijen.
En er hingen rode gordijnen.
En toch was het gewoon een toilet.
Ik was nog nooit in het kasteel geweest.
Ik had nooit iets anders gezien dan de kerk.
Maar dit hier was mooier.
Ik sloop naar binnen en ging zitten en keek mijn ogen uit mijn kop.
Toen kwam er iemand.
En ik zette het op een lopen, door de frambozenstruiken, over de aardbeienbedden tot bij het rozenterras.
En daar zag ik een roze jurk en een paar kousen.
Dat was u.
Ik verborg me onder een hoop onkruid.
En ik zag u tussen de rozen lopen.
En ik dacht:
Als het waar is dat een dief in de hemel kan komen en bij de engelen mag blijven,
waarom mag een boerenzoon dan niet in het park van het kasteel spelen met de
dochter van de graaf?

JULIE

Denk jij dat alle arme kinderen hetzelfde zouden gedacht hebben?

JEAN

Alle arme...?
Ja natuurlijk.

JULIE

Armoede moet een verschrikkelijk ongeluk zijn.

Jean bekijkt Julie even in stilte.

JEAN

Ik sprong in de molenbeek, met kleren en al en kreeg daarom een flink pak slaag.
De volgende zondag waste ik mij met zeep en warm water, en ik trok mijn beste kleren aan en ging naar de kerk, waar ik jou absoluut moest zien.
Ik zag je en ik ging naar huis, vastbesloten om te sterven.
Maar ik wilde mooi en aangenaam sterven, zonder pijn.
Toen schoot het mij te binnen dat het gevaarlijk is om onder een vlierstruik te slapen.
We hadden er een grote die volop in bloei stond.
Ik plukte die leeg en ging in een kist vol haver liggen, en bedekte me met vlier.
Weet je hoe zacht haver aanvoelt? Als een baby.
Ik werd erg ziek wakker, maar gestorven ben ik niet.
Wat ik eigenlijk wou? Ik weet het niet.

Jou veroveren, daar kon ik echt niet op hopen.
Door jou wist ik dat het hopeloos was om uit de kring waarin ik geboren was, te
geraken

JULIE

Je vertelt echt charmant.
Ben jij op school geweest.

JEAN

Nauwelijks.
Maar ik heb veel voorname mensen horen praten, en daar heb ik het meeste van
geleerd.

JULIE

Sta jij ons af te luisteren?

JEAN

Natuurlijk.
En ik heb al heel wat gehoord, dat kan ik u wel zeggen.
Op een keer hoorde ik je met een vriendin...

JULIE

Wat?

JEAN

Dat is moeilijk te herhalen.
Maar ik was wel verwonderd
Ik begreep niet waar jij al die woorden had geleerd.
Misschien is er toch niet zo'n verschil tussen de éne mens en de andere.

JULIE

Wij gedragen ons echt niet zoals jullie.

JEAN

Ben je daar zo zeker van?

JULIE

Mijn verloofde was een schoft.

JEAN

We hebben het over die keer...

JULIE

Zwijg!
Ik wil niets meer horen.

JEAN

Dat wou je vriendin ook niet.
Gek.
Ik ga slapen.

JULIE

Slapen? Op een midzomernacht?

JEAN

Gaan dansen met dat gespuis interesseert me echt niet.

JULIE

Roei mij het meer op.
Ik wil de zon zien opkomen.

JEAN

Is dat wel verstandig?

JULIE

Bang voor je reputatie?

JEAN

Misschien wel.
Ik maak me niet graag belachelijk.
En ik zou niet graag zonder getuigschrift worden afgedankt.
En ik vind ook dat ik tegenover Kristin bepaalde verplichtingen heb.

JULIE

Kristin.

JEAN

Ja.
Luister nu naar mijn raad en ga slapen.

JULIE

Moet ik jou gehoorzamen?

JEAN

Deze keer wel, voor je eigen bestwil.
Als ze ons hier samen vinden, ben je verloren.

We horen gezang en muziek.

JULIE

Laat ze ons maar vinden.
Ze houden van mij.

JEAN

Neen, Freule, ze houden niet van u.
Ze eten uit je hand, maar later spuwen ze erop.

JULIE

Wat zingen ze?

JEAN

Een spotlied. Over jou en mij.

JULIE

Hoe durven ze.

JEAN

Gespuis is altijd laf.
Je kunt beter vluchten.

JULIE

Waar naartoe?

JEAN

Naar mijn kamer.
Nood breekt wet.
Je kunt mij vertrouwen.

JULIE

En als ze je daar komen zoeken?

JEAN

Ik vergrendel de deur.
Kom

JULIE

Beloof je mij...

JEAN

Ja.

Ze gaan af.

Muzikaal decor: hevige percussie en eendengesnater.

Jean en Julie komen terug op.

Julie fatsoeneert zich. (kapsel en make-up)

JEAN

Heb je het nu gehoord?

JULIE

Wat moeten we nu doen?

JEAN

Vluchten. Op reis gaan.

JULIE

Op reis?

JEAN

Naar de Italiaanse meren.

Ben je daar ooit geweest?

JULIE

Wat moeten we daar gaan doen?

JEAN

Ik begin daar een hotel.

JULIE

Een hotel?

JEAN

Altijd nieuwe gezichten, nieuwe talen.

Geen moment vrij om te piekeren.

Dat is pas leven.

JULIE

En wat doe ik in dat leven?

JEAN

La mamma della casa.

Het sieraad van het huis.
Als een koningin zit jij achter jouw bureau en zet de slaven in beweging door een
simpele druk op de knop.
Alle gasten defileren voor uw troon en betalen schatting.
Ze sidderen allemaal als ze de rekening krijgen.
Kom, we zijn weg.
We nemen de volgende trein en over drie dagen zijn we daar.
Drie dagen!

JULIE

Allemaal goed en wel Jean, maar...
Zeg dat je van mij houdt.
Kus me!

JEAN

Ik hou van je.
Twijfel je daar nog aan?

JULIE

Kus me!

JEAN

Niet meer hier in huis.
Hier leeft het verleden nog.
Meneer de Graaf.
Ik zie zijn laarzen daar staan en krijg kriebels in mijn rug.

Hij schopt de laarzen weg.

Bijgeloof! Vooroordelen!
Van kindsbeen af hebben ze ons dat gevoel ingepompt.
Maar ik kan daar van afgeraken.
In het zand zullen ze kruipen!
In het zand!
Maar ik niet!
Ik ben daar niet voor geboren om in het zand te kruipen.
Ik heb karakter!
Als ik maar die eerste tak te pakken krijg, dan zul je mij eens zien klimmen.
Vandaag knecht, morgen eigenaar van een hotel, en overmorgen rentenier.
En dan koop ik mij een graaftitel en dan wordt jij toch nog gravin.
Mijn gravin!

JULIE

Wat kan mij die titel schelen!
Zeg gewoon dat je van mij houdt!

JEAN

Ik zal het zeggen.
Later!
Duizenden keren.
Maar niet nu en niet hier.
En geen sentimentaliteiten verdomme.
Jij gaat daar zitten en ik hier.
En nu praten we alsof er niets is gebeurd.

JULIE

Heb jij dan geen gevoelens?

JEAN

Niemand is zo gevoelig als ik, maar ik kan mij beheersen.

JULIE

Daarstraks zat je nog mijn schoen te kussen...en nu...

JEAN

Dat was daarstraks!

JULIE

Roep niet tegen mij!

JEAN

Eén stommiteit volstaat!
Je vader kan elk ogenblik hier zijn, en voor die tijd moeten we weten wat ons te doen staat.
Wat denk je van mijn toekomstplannen?

JULIE

Eén ding.
Voor zo'n onderneming heb je kapitaal nodig.

JEAN

Mijn vakkennis, mijn talenkennis.

JULIE

Daar koop je geen treinticket mee.

JEAN

Klopt.
Daarom zoek ik ook een vennoot die mij wat kan voorschieten.

JULIE

En waar denk je die te vinden?

JEAN

Als jij mijn partner wil worden, moet jij zo iemand vinden.

JULIE

Dat kan ik niet, en zelf heb ik niets.

JEAN

Spijtig. Dan gaat het hele gedoe niet door.

JULIE

Wat dan?

JEAN

Alles blijft zoals het is.

JULIE

Jij gelooft toch echt niet dat ik onder dit dak blijf als jouw maîtresse?
Geloof jij dat ik zou willen dat de mensen mij met de vinger wijzen?
Hoe kan ik mijn vader nog in de ogen kijken?
Neem me mij!
Ik wil hier weg!
Mijn god, wat heb ik gedaan?

Julie begint te huilen.

JEAN

Ah! Nu begint het blèren.
Wat je gedaan hebt?
Hetzelfde wat velen voor u gedaan hebben.

Julie huilt nog harder.

Kom, kom, kom.
Ik zal je eens iets heel bijzonders uitschenken.

Jean schenkt twee glazen wijn uit.

JULIE

Hoe kom je aan die wijn?

JEAN

Uit de kelder.

JULIE

De bourgogne van mijn vader.

JEAN

Is die niet goed genoeg?

JULIE

Ik drink bier.

JEAN

Dat bewijst alleen maar dat je een slechtere smaak hebt dan ik.

JULIE

Dief!

JEAN

Ga je mij verklikken?

JULIE

Oh, oh, oh. Met een kruimeldief naar bed!
Midzomernacht!
Het feest van de onschuldige spelletjes.

JEAN

Onschuldig?

JULIE

Niemand is zo ongelukkig als ik.

JEAN

Denk eens aan Kristin.
Die heeft ook haar gevoelens.

JULIE

Een knecht blijft een knecht.

JEAN

En een hoer een hoer.

Julie begint weer hartstochtelijk te huilen.

Ik kan niet ontkennen dat ik medelijden met u heb.
Toen ik je in de rozentuin zag, toen had ik dezelfde vermete gedachte als iedere jongen.

JULIE

Jij wou voor mij sterven!

JEAN

In die haverkist?
Dat was maar een verhaaltje.

JULIE

Leugens dus!

JEAN

Alleen met mooie praatjes kun je meisjes versieren.

JULIE

Smeerlap!

JEAN

Hoer!

Ze beginnen aan een scheldpartij. Ze slaan elkaar ook.

JULIE

Rotzak!

JEAN

Slet!

JULIE

Hond!

JEAN

Trut!

JULIE

Patjakker!

JEAN

Sloerie!

JULIE

Ploert!

JEAN

Kutwijf!

JULIE

Lapzwans!

Jean stopt met slaan en schelden.

Ga door!

JEAN

Neen.

JULIE

Je doet alsof jij boven mij staat.

JEAN

Dat doe ik ook.

JULIE

Ik ben van grafelijke afkomst, en dat kun jij nooit zijn.

JEAN

Dat klopt.
Maar ik kan graven verwekken, als...

JULIE

Jij bent een dief, en dat ben ik niet.

JEAN

Er zijn erger dingen.
Julie!
Jij bent een heerlijke vrouw.
Veel te goed voor iemand als ik.
Jij hebt je laten verleiden, en je wilt die misstap verbergen, door jezelf wijs te maken dat je van me houdt.
Dat doe je niet, ook al vind je mij misschien fysisch aantrekkelijk, en dan is je liefde niet beter als de mijne.
Maar dat is voor mij niet voldoende.
Ik wil niet zomaar een dier voor je zijn.
En jouw liefde, die zal ik nooit kunnen opwekken.

JULIE

Ben je daar zo zeker van?

JEAN

Je bedoelt dat het toch zou kunnen gebeuren.
Dat ik jou zou kunnen liefhebben?
Zonder twijfel!
Je bent mooi.
Je bent verfijnd, ontwikkeld...

Jean begint haar te strelen.

En als je eenmaal het vuur in een man ontstoken hebt, dan dooft dat waarschijnlijk nooit meer uit.
Jij bent als warme wijn die sterk gekruid is en een kus van jou...

JULIE

Laat me gerust!
Op deze manier kun je mij niet winnen.

JEAN

Hoe dan?

JULIE

Hoe? Hoe? Hoe?
Ik weet het niet.
Geef me een glas wijn.

Jean schenkt uit.
Julie drinkt het in één teug leeg en steekt haar glas uit om het te laten bijvullen.

JEAN

Je gaat dronken worden.

JULIE

En dan?

JEAN

Het is stom om zich te bezatten.
Wou je nog iets zeggen?

JULIE

We moeten praten.
Dat wil zeggen, ik wil praten, want tot nu toe heb jij alleen maar gepraat.
Jij hebt me over jouw leven verteld, nu wil ik over het mijn vertellen.

JEAN

En ga je achteraf geen spijt hebben dat je mij je geheimen hebt verteld?

JULIE

Ben jij mijn vriend dan niet?

JEAN

Soms.

JULIE

Mijn moeder was niet van adel.
Zij was heel eenvoudig.
Ze was opgevoed naar de ideeën van gelijkheid.
Van de vrijheid van de vrouw en die soort dingen.

Ze had een uitgesproken tegenzin in het huwelijk.
Toen mijn vader haar hand vroeg, antwoordde ze, dat ze nooit zijn vrouw zou worden.
En tenslotte werd ze het toch.
Ik werd tegen de zin van mijn moeder geboren, dat begreep ik later.
Ik zou door mijn moeder worden opgevoed als een onbedorven kind.
En ik zou alles leren wat een jongen moet leren, om zo te bewijzen dat de vrouw gelijk is aan de man>.
Ik moest jongenskleren dragen, met paarden leren omgaan, maar ik mocht niet in de koeienstal komen.
Ik moest roskammen en inspannen en op jacht gaan, zelfs op het land leren werken.
Op de boerderij moesten de mannen het vrouwenwerk doen en de vrouwen het mannenwerk.
Het gevolg was dat het landgoed nagenoeg te gronde ging en dat we door de hele streek werden uitgelachen.
Uiteindelijk ontwaakte mijn vader uit zijn betovering en revolteerde.
Hij veranderde alles naar zijn inzichten.
Mijn moeder werd ziek.
Stuiprekkings.
Ze verborg zich op zolder of in de tuin en kon soms de hele nacht wegblijven.
Toen kwam de grote brand.
Het huis, de stal en de schuren brandden af.
Brandstichting werd er gefluisterd.
Het ongeluk gebeurde één dag na het verstrijken van het verzekeringskwartaal.

Julie vult haar glas nog eens bij en drinkt.

JEAN

Je zou beter niet meer drinken.

Julie haalt de schouders op.

JULIE

We moesten in wagens slapen.
Mijn vader wist niet waar hij het geld vandaan moest halen om het huis weer op te bouwen.
Zijn vrienden waren hem ineens vergeten.
Mijn moeder gaf hem de raad een lening aan te gaan bij één van haar jeugdvrienden, een steenfabrikant hier in de buurt.
Vader leent bij hem, maar moet geen interest betalen, wat hem verwonderde.
En zo werd alles weer opgebouwd.

Ze drinkt nog maar eens.

Weet je wie de brand had aangestoken?

JEAN

Je moeder.

JULIE

En weet je wie de steenfabrikant was?

JEAN

De minnaar van je moeder.

JULIE

En weet je van wie het geld was?

JEAN

Neen, dat weet ik niet.

JULIE

Van mijn moeder.

JEAN

Van de graaf dus.

JULIE

Mijn moeder bezat een klein vermogen dat ze niet door mijn vader wilde laten beheren, en daarom belegde ze het bij een vriend.

JEAN

Die het verduisterde.

JULIE

Juist.

Hij behield het voor zich.

Mijn vader komt dat allemaal te weten.

Hij kan hem geen proces aandoen.

Hij kan de minnaar van zijn vrouw niet betalen.

Hij kan niet bewijzen dat het geld van zijn vrouw is.

Dat was de wraak van mijn moeder omdat hij de macht in huis had overgenomen.

Bijna had hij zich voor het hoofd geschoten.

Maar hij kwam er weer bovenop en liet mijn moeder boeten voor wat ze had gedaan.

Dat waren verschrikkelijke jaren voor mij.

Ik hield van mijn vader, maar toch koos ik partij voor mijn moeder, want ik kende de feiten niet.

Van haar leerde ik de mannen te wantrouwen en te haten.

Ik zwoer haar dat ik nooit de slavin van een man zou worden.

JEAN

En dan heb je je verloofd met die procureur.

JULIE

Precies.

Omdat hij mijn slaaf zou worden.

JEAN

Maar hij wou dat niet.

JULIE

Hij mocht niet, want ik kreeg genoeg van hem.

JEAN

Dat heb ik gezien.

JULIE

Wat heb jij gezien?

JEAN

Hoe hij het uitmaakte.

JULIE

Ik heb het uitgemaakt!

De schoft!

JEAN

Ik denk niet dat hij een schoft was.

Jij haat mannen.

JULIE

Bijna altijd.

JEAN

Mij ook?

JULIE

Grenzeloos.

JEAN

Wat zullen we dan doen?

JULIE

Op reis gaan.

JEAN

Om elkaar dood te kwellen.

JULIE

Neen.

Om te genieten, twee dagen, acht dagen, zolang het kan, en dan... sterven.

JEAN

Sterven?

Dat is dwaas.

Dan kunnen we beter een hotel beginnen.

JULIE

Jij wilt niet met mij sterven?

JEAN

Ik wil helemaal niet sterven.

Ik leef graag en ik vind zelfmoord een doodzonde.

JULIE

Geloof jij in God?

JEAN

Natuurlijk.

Elke tweede zondag ga ik naar de kerk

En nu ga ik slapen.

JULIE

Dacht jij nu echt dat ik daarmee genoeg neem.
Weet jij wel wat een man verschuldigd is aan een vrouw die hij onteerd heeft.

Jean legt wat geld op tafel.

JEAN

Asjeblief.
Ik wil geen schulden hebben.

Julie bekijkt hem even verbijsterd, en loopt dan weg richting kamers.

Lichtverandering.

Geluidsovergang.

Jean gaat aan tafel zitten en slaapt voorovergebogen op zijn armen.

Licht op.

Kristin op.

Ze kust Jean op het hoofd.

Jean wordt wakker.

JEAN

Ben jij al klaar om naar de kerk te gaan?

KRISTIN

Ja.

JEAN

Waar gaat het evangelie vandaag over?

KRISTIN

Wat heb jij de hele nacht uitgespookt?

JEAN

Gebabbeld met Julie.

KRISTIN

En gedronken.

JEAN

Ja.

KRISTIN

Kijk in mijn ogen.

Ze kijken elkaar in de ogen.

Is het mogelijk?

JEAN

Ja

KRISTIN

Neen!

JEAN

Je bent toch niet jaloers op haar?

KRISTIN

Op haar?

Neen.

Als het Clara of Sofie was geweest dan had ik ze de ogen uit de kop gebrabt.

JEAN

Ben je dan kwaad op haar?

KRISTIN

Nee, op jou!

Probeer dat maar eens te begrijpen!

Haar teef wilde ze laten doodschieten, omdat die op stap was geweest met de reu van de tuinman.

Ik wil hier niet meer blijven.

Tegen de volgende termijn geef ik mijn ontslag.

JEAN

En dan?

KRISTIN

Ja, het is misschien goed dat we daarover eens praten.

Het wordt tijd dat jij naar iets uitkijkt.

JEAN

Waar moet ik naar uitkijken?

Een job als deze kan ik als getrouwde man niet krijgen.

KRISTIN

Natuurlijk niet.

Je moet misschien een plaats als conciërge zoeken of als portier bij een of andere openbare instelling.

De staat betaalt misschien niet zoveel, maar je bent vast, en er is een degelijk weduwenpensioen.

JEAN

Mijn ambities liggen wel wat hoger.

KRISTIN

Jij hebt verplichtingen.
Daar moet je aan denken.

JEAN

We hebben nog tijd genoeg om ons hoofd daarover te breken.
Ik ga me omkleden.

Jean af.

Kristin gaat zitten aan tafel.

Julie op.

JULIE

Kristin?

KRISTIN

Ik wil het niet weten.

JULIE

Je moet naar me luisteren.

KRISTIN

Waarom?

Ik bemoei me niet met de stommiteiten van Jean.

Ik heb daar niets mee te maken.

En als jij denkt dat je hem kan verleiden om er samen vandoor te gaan, dan zal ik daar wel een stokje voorsteken.

JULIE

Kristin, luister!

Ik kan hier onmogelijk blijven en Jean ook niet.

We moeten hier weg.

Kristin blijft haar stoïcijns bekijken, maar zegt niets.

Ik krijg juist een idee.

Wij kunnen toch alle drie vertrekken... naar het buitenland... naar Zwitserland... en we beginnen daar samen een hotel.

Ik heb geld, weet je... en Jean en ik zouden de zaak voeren... en jij zou de keuken doen... zou dat niet geweldig zijn?

Ze omarmt Kristin en streelt haar.

Jij bent nog nooit weggeweest, Kristin.

Je hebt er geen idee van hoe prettig het is om met een trein te rijden... altijd nieuwe gezichten... nieuwe landen... Zwitserland met de Alpen... met sneeuw midden in de zomer... en daar groeien sinaasappels en de laurierbomen zijn daar het hele jaar door groen...

En daar beginnen we dan een hotel... en ik zit aan de kassa, terwijl Jean de gasten ontvangt en inkopen doet... en brieven schrijft... en ik maak de rekeningen... en ik zal die peperen... en jij bent de chef van de keuken... en op een mooie dag zal jij een man aan de haak slaan, een rijke Engelsman... en dan worden we rijk...

KRISTIN

Geloof je dat zelf allemaal?

JULIE

Of ik dat zelf allemaal geloof?

KRISTIN

Ja?

JULIE

Ik weet het niet.

Ik geloof helemaal niets meer.

Niets!!!

Jean komt terug op.

KRISTIN

Zo, jij wou er dus vandoor gaan.

JEAN

Vandoor gaan?

KRISTIN

Dacht jij nu echt dat ik bij die daar kokkin zou worden?

JEAN

Zij is wel je meerdere.

KRISTIN

Mijn meerdere!?

JEAN

Ja. En je hebt geluk dat je met een fatsoenlijk man te doen hebt.

KRISTIN

Fatsoenlijk!

Je verkoopt de haver van de graaf achter zijn gat.

JEAN

Jij moet wat zeggen!

Jij steekt de korting van de groenteboer in je eigen zak, en je laat je omkopen door de beenhouwer.

KRISTIN

Wat zeg jij?

JEAN

En dan zeggen dat je geen respect meer kan opbrengen voor je meerderen.

KRISTIN

Ga maar liever mee naar de kerk. Je kan best een goede preek gebruiken.

JEAN

Neen, ik ga niet, ga maar alleen.

KRISTIN

Goed.

JULIE

Geloof jij nog Kristin?

KRISTIN

Ja.

JULIE

Ik wou dat ik dat nog kon.

KRISTIN

Adieu. Ik ga.

Kristin gaat af.

JULIE

Wat zou jij in mijn plaats doen?

JEAN

Ik weet niet.

JULIE

Help me.

Beveel me, en ik zal gehoorzamen als een hond.

JEAN

Ik kan dat niet. Ik kan mijn meerdere niet bevelen.

JULIE

Doe dan alsof je mijn meerdere bent.

Jean fluistert in haar oor.

JEAN

Ga nu. Ga in de schuur en ...

Julie gaat naar de deur en aarzelt.

Ga!

Julie gaat af en Jean gaat zitten.
